Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 3.11.2026 klo 10.00
HE 236/2026 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyviksi laeiksi

Metsähallituksen asiantuntijalausunto

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä kansalliseksi metsäkatolaiksi, jolla on laajasti liittymäkohtia Metsähallituksen eri vastuualueiden toimintaan. Metsähallituksen näkökulmasta kansallisessa toimeenpanossa on ollut pragmaattinen ote ja siinä on asetuksen määrittämissä rajoissa löydetty toimivia ratkaisuja. Alla on mainittu eräitä kohtia, jotka Metsähallituksen näkökulmasta ovat olennaisia.

Perustellut huolenaiheet

Perusteltujen huolenaiheiden (13 §) osalta Metsähallitus yhtyy hallitukseen esitykseen siitä, että huolenaiheet tulee esittää kirjallisesti. Tällöin asian selvittäminen ja siitä viestiminen toimijoille on helpompaa. Esitetyt kolmen tai kuuden kuukauden käsittelyajat ovat myös hyvin perusteltuja ja kannatettavia.

Hallinnolliset seuraamukset

Metsähallitus katsoo, että lukuisista ohjeistuksista huolimatta EU-asetuksen velvoitteiden tulkinta ei ole vieläkään täysin selkeää. Uusiinkin tulkinnanvaraisuuksiin tullaan todennäköisesti törmäämään, kunhan asetuksen soveltamisesta saadaan kokemuksia niin EU-tasolla kuin kansallisestikin. Siksi on tärkeää, että etenkin alkuvaiheessa metsäkatolain soveltamiseen liittyvistä mahdollisista puutteista keskustellaan ensin toimivaltaisen viranomaisen ja toimijan kesken yhteisen tulkinnan varmistamiseksi. Tätä järeämpiin toimiin ei ole syytä ryhtyä, ennen kuin toimijoiden velvoitteet ovat selkiytyneet. Vasta sen jälkeen tulisi harkita varsinaisia hallinnollisia toimenpiteitä. Oikean toimintatavan varmistuttua on korjausmääräys luonteva ensiaskel ohjata toimintaa.

Ikimetsien / luonnontilaisten metsien määritelmästä

HE:n perusteluissa käsitellään ikimetsän määritelmää. Tämä on tarpeellista, sillä metsäkatoasetus ei salli ikimetsien ottamista metsätalouden piiriin. Toisaalta määritelmällä voi olla heijastevaikutuksia muihin säädöksiin. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä (2025) määritellään vanhan metsän kriteerit ja luonnontilaisen metsän määritelmä Suomessa. Metsähallitus Metsätalous Oy viimeistelee parhaillaan kyseiset kriteerit täyttävien metsien inventointia suojelualueiden ulkopuolisilla valtion mailla ja tekee niistä asianmukaiset suojeluesitykset. Metsähallitus pitää ensiarvoisen tärkeänä, että

Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
FI-00521 Helsinki, Suomi Finland
Tel. 0206 39 4000
kirjaamo@metsa.fi
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

kansallisen metsäkatolain luonnontilaisia metsiä koskevat kirjaukset ovat soveltuvin osin yhteneviä valtioneuvoston periaatepäätöksen kanssa. On hyvä, että HE:ssä luonnontilaisten prosessien mahdollistavan riittävän laajuuden arvioinnissa käytetyt minimipinta-alat on muutettu vastaamaan periaatepäätöksessä käytettyjä pinta-aloja.

Metsähallitus katsoo, että ikimetsän (luonnontilaisen metsän) määritelmän tulisi sallia vähemmän ihmistoiminnan jälkiä kuin vanhan metsän määritelmän. Näin ei kuitenkaan hallituksen esityksessä kaikilta osin vaikuttaisi olevan, minkä voi katsoa olevan ristiriidassa valtioneuvoston periaatepäätöksen linjausten kanssa. Metsähallitus toivookin jäljempänä mainittuja ikimetsiä koskevien kirjausten tarkentamista.

Metsähallituksella on runsaasti kokemusta metsien kehittymisestä Pohjois-Suomessa. Siellä prosessit ovat hitaita, ja ihmistoiminnan jäljet näkyvät pitkään. Hallituksen esityksessä todetaan, että metsätalouden harvennuksilla (ml. kattava harsinta) käsitellyn metsän palautuminen luonnontilaisen kaltaiseksi vie yleensä vähintään 80 vuotta. Tämä pitänee paikkansa Etelä-Suomessa. Kuitenkin pohjoisessa vielä 100 vuotta vanhojenkin harsintojen jäljet näkyvät kunttaisilla mailla, joilla uudistumista ei ole tapahtunut. Myös voimakkuudeltaan vähäisempien hakkuiden jäljet näkyvät pohjoisessa pitkään. Harsinnan ei tarvitse olla kovinkaan voimakas, kun sen vaikutukset jo näkyvät. Pienempikin harsintahakkuu voi olla suhteellisesti ottaen vaikutukseltaan merkittävä, vaikka kokonaispuustotilavuus olisikin luontaisesti pieni. Metsähallitus toteaakin, että 80 vuoden aikajänne ei välttämättä sovellu pohjoisen olosuhteisiin.

Hallituksen esityksessä ikimetsiksi katsotaan myös sellaiset alueet, joilla on harjoitettu luontaistaloutta ja poimintahakkuita kotitarvekäyttöön. Metsähallitus huomauttaa, että etenkin Pohjois-Suomessa luontaistaloudella ja kotitarvekäytöllä (esim. koivujen ja kelojen keruulla polttopuuksi) voi hitaan kasvun, luontaisen uudistumisen ja hitaan puuston rakenteen palautumisen vuoksi olla selvä vaikutus puuston rakenteeseen ja lahopuun määrään vielä pitkänkin ajan kuluttua.

Niukkapuustoisten kitumaan metsien osalta hallituksen esityksessä todetaan, että lahopuun tilavuutta tai tilavuusosuutta ei voi käyttää luonnontilaisuuden indikaattorina. Metsähallitus kuitenkin katsoo, että kuolleet pysty- ja maapuut toimivat kitumaillakin hyvänä indikaattorina ja niiden esiintymistä tulisi edellyttää. VN:n periaatepäätöksessä vähimmäismäärää ei sinänsä anneta, mutta tekstissä tuodaan esiin, että kuollutta puuta tulee kohteella olla.

Ihmistoiminnan aiheuttamaa reunavaikutusta koskeva kirjaus on tarpeellinen, mutta jää osin tulkinnanvaraiseksi ja vaillinaiseksi. Kuusikoiden lisäksi reunavaikutusta tulisi tarkastella myös mänty- ja koivuvaltaisissa metsissä (esim. suon ja kankaan pitkänomaiset vaihettumisvyöhykkeet ja kaistalehakkuiden välialueet). Metsähallitus katsoo, että jos kaistalemainen kuvio on pääpuulajista riippumatta alle 60 m leveä, on reunavaikutus niin suuri, että aluetta ei tulisi katsoa ikimetsäksi.

Perinnebiotooppien hoito ja ennallistaminen

Metsähallitus kiinnitti EU:n metsäkatoasetusta neuvoteltaessa huomiota siihen, että perinnebiotooppien hoito ja ennallistaminen oli vaarantumassa asetuksen kirjausten takia.

Asetuksen tulkinta näyttää kuitenkin vakiintuneen muotoon, joka sallii perinnebiotooppien hoidon jatkossakin. Komission ohjeasiakirjan mukaan metsäkatoa ei aiheudu, kun metsää siirtyy maatalouskäyttöön luonnon monimuotoisuutta edistävien ennallistamistoimenpiteiden seurauksena. Metsähallituksen mielestä perusteluissa tulisi vielä tarkentaa, että metsälaidunten ja hakamaiden laidunnuksen lisäksi jatkossa on mahdollista myös umpeenkasvaneen ja jo pitkälle metsittyneen vanhan niityn raivaaminen takaisin kokonaan avoimeksi ja sen jatkohoito laiduntamalla. Myös puunmyynti tällaiselta alueelta tulee mahdollistaa.

Lisätietoja aiheesta antaa Metsähallitus Metsätalous Oy:n kansainvälisten asioiden päällikkö Teemu Seppä, teemu.seppa@metsa.fi

Juha S. Niemelä

pääjohtaja